

ցանկալի է հայր մշտական, յաւիտեական գոյութիւնը. ցանկալի է տեսնել նրան մի չարքում քաղաքակիրթ եւրոպական ազգերի հետ միասին — այն բարդաւոր, լուսաւոր սպառնալիքները, որոնք մեզ, որին ձգտում են մեր ժամանակակից լաւ մարդիկ իրանց հոգու բոլոր բարձր խնայելու...

ԱՆՄԵՂ ԳԱՌՆՈՒԿՆԵՐ

Վերջին տարիներու արդէն սկսում են օգտիւ պատրուկներն զէմ գանգատով Արձապանքները: Բարեպաշտական հաւաքներ, ազգասիրական կոնֆերանսներ, խաղաղութեան տոնակոնքներ, խոհեմութեան քարոզ, չեղարկութեան հրաւեր, կուսակցութիւնից հետո բարձր դիրք, դուրսիւնների անփութութիւն, պաշտօնների մնայունութիւն և այլ ամենատեսակ ութիւնների ութիւն, ահա այդպիսի բոցալաւ իրերով, տապալաւ ձգտումներով երեսները դարձրել են զէպիս. էջմիածին Արձապանքները:

Ինչպէս ինչ է պատահել: Ո՞րտեղից յանկարծ այդքան հնդկութիւն, պարկեշտութիւն, իմաստութիւն, խոհեմութիւն, խաղաղասիրութիւն այդ մարդիկների կողմից. ինչպէս, ինչպէս այդպէս մոլոր մտախառնող պատեղ է երկնքը:

Ինչպէս, բարեկամներ—ես էլ կը հարցնեմ,—ինչպէս մոլոր մտախառնող պատեղ է երկնքը: Ինչ բան տեղի ունեցաւ. էջմիածնում ապրիլի 16-ից յետոյ, որ տեղի չէր ունեցել նրանից առաջ: Մենք տեղակալ չէինք ունեցել, սրա ձեռքով սինդիկատները չէինք առաջարկել ի հաստատութիւն. նրա օրով ձեռնարանի տեսակներ չէինք փոխել, ամբողջ ուսուցչական խումբը չէինք արձակել պաշտօնից, «Արարատ»-ին խաղաղութիւն չէինք փոխել ու նորն հրաւիրել: Ինչ չէինք արել, որ այժմ միայն արեւելքի դուր զայնակիցեաց և ձեր կանխիկներով և ձեր շարժականութեամբ լուսնին իսկ ասեմ իրարով տուրք:

Իսկ այժմ, ասացէք, ինչ պատահեց—և դարձեալ յանկարծ,—որ դուք հեղաշրջած, գաղափարած, խաղաղութիւն էք քարոզում, խաղաղութեան հրաւեր եւ ձեռնարկ. էջմիածին աղերսաւոր մարթնեք ուղարկում, որ նա անտեսութեան մասին ձեր իսկ ձեռնարկներով դրոշմած դեղձմուկները, այս գեղձմուկների զէմ զրկուածների կողմից արած արարք բողբոջները:

Ինչպէս էք դուք այժմ միայն հրաւիրում. էջմիածինը, որ ես արամաղիլ չեմ հին առածի հետեւութեամբ տանտիրոջ հեռանկին դառնալու: Ես դարձեալ կը վճարեմ իմ դարբասական տուրքը, միայն թող տուէք ինձ որ ես իմ առողջութիւնս պահպանեմ. համար, ուր ուզենամ, այնտեղ բնակեմ:

Վերջապէս չը կարողացայ աղատել: Ինձ տարան թարգմանի պաշտօն ունեցող վարդապետի մօտ, որի գիտութեամբն են տրվում հիւրերին առանձնահայրութեան, այդտեղ պատուիրեցին, որ ինձ համար յարմարաւոր սենեակ պատրաստեն միաբանից բաժնուր: Մինչև այդ պատրաստութիւնը կը լինէր, միջոցին մօտ ընդին և թէթիկէմի դիմի, որ մեր կախիլում ամենալաւ գինուն է նման, սկսեցինք խմել ու վիճել ժամանակակից անպատեհ անցքերի մասին: Գլխաւոր վիճողը Սահակ սրբազանն էր, որը մօտ օրերս մեզ մօտ հիւր կը զայ իբրեւ պատգամաւոր կաթողիկոսական ընտրութեան: Սա աւելի դատարարի ոճով էր վիճում, հիմնական «Արեւելք» այս և այն յօդուածի վրա, իսկ միւսները միայն ձայն էին պահում և ուղում էին անաչառ դատաւոր լինել իմ և Սահակ սրբազանի մէջ: Այդտեղից գնացինք իրան Սահակի խոցը. այդտեղ ես գինի և միւրգ և վէճ, մինչև բոլորովին զինաթափ և անձնատուր եղան: Այնուհետև Սահակ սրբազանը շատ մտերմացաւ և իմ Մենտոր դարձաւ վանքի մէջ: Տարաւ պատրիարք հօրը և միւս միաբաններին, որոնց մասին ես յետոյ կը գրեմ: Առ այժմ այսքանը միայն հարկաւոր եմ համարում ասել, որ միաբանութեան միակ պարծանքը և ամենից խելոքը համարվում է Ղևնդ վարդապետը, որ մի թէև սպիտակ մօրուքով բայց հազիւ երեսուն ու հինգ տարեկան մարդ է: Սրա ձեռքովն է վանքի կառավարութեան ղեկը և պատկառելի է նոյն իսկ օտարներին աչքում, իբրեւ ճարտարամիտ անձն:

Միաժին հայտութեան ձիթեմով պատկեր իր ձեւատը և ձեւը ընդառաջել, դուք, որ նրա դիմից առանց խղճահարկելու այդ պատկեր կորցնեցէք: Ինչիցս յանկարծ այժմ այդքան խաղաղասիրութիւն և դիմումն զէպիս. էջմիածին, մինչդեռ ձեր վերնազգեստի տակից ձեր կեռիքներն են երևում սպառնալից:

Որ մարտի 8-ը ձեր ծոցում պահէք:

Ա. Մ. Եղեկեան

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԸՆԾՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Քանի դնում ենք, այնքան էլ տեսիլ ենք իւրը—վրա անվերջանալի անուանների ցանկի մէջ:

Ժողովուրդը կաթողիկոսացու է ուղում, ուղում է կաթողիկոսական դահլի համար այնպիսի հոգեւորական, այնպիսի մարդ, որ իսկը, չորք, տաղանդ, ոյժ, աղքեցութիւն ունենալ և գործ տեսնել,—իսկ հայոց լրագիրները փոխանակ ժողովուրդն առաջնորդելու զէպիս ցանկալի անձինք, ամեն օր նորանոր անուններ են տալիս, ամեն օր անունների նոր ցանկ են տալարում:

Կան դրոշմներ, որոնք կարծում են, թէ բաւական է, որ այս ինչ հոգեւորականը եպիսկոպոսի, կամ արքեպիսկոպոսի աստիճան ունի,—և նա ուրեմն համարձակ կարող է կաթողիկոսական թեկնածու լինել: Հաւանորէն, մեր սրբազան հայրերն էլ, որոնք իբրեւ առաջնորդ, քարոզիչ, կամ սոսկ անպաշտօն եպիսկոպոս, նստած են իրանց սենեակներում,—իրանք էլ քաղցր երազներ են տեսնում, մտածելով. «Այս, ինչ լաւ կը լինէր, եթէ ես լինէի կաթողիկոս»:

Մեղադրել այդպիսի երազներ տեսնող այս կամ այն եպիսկոպոսին, ոչ ոք իրաւունք չունի, որովհետև հրապարակի վրա մի-մի անգամ այնպիսի եպիսկոպոսների անուններ են տալիս, որ ամենայնեւ եպիսկոպոսն էլ իրաւունք ունի իրան կաթողիկոսական թեկնածուների շարքում տեսնելու:

Եթէ ականջ դնեք Վ. Պօլսում հրատարակող «Արեւելք» լրագրին, կաթողիկոս պիտի լինի նա, որը այժմ ամենից օւշեղն է, և իր զիրքի պատճառով կարող է իր համար ճանապարհ բաց անել գործ դնելով ամեն տեսակ միջոց: Արժանաւորութիւնը երկողութեան ունի է. Բարեկամներն լինի «հայոց եկեղեցական և համագանգները գիտցող»:

Թիֆլիսի «Արձապանք» լրագրին, որն այդ հարցում միանգամայն համամիտ է Վ. Պօլսի «Արեւելք» լրագրին հետ, աւելի դիւլ օ մ ատ լինելով, տպագրեց մի շարք անուններ, որոնցից մի քանիսի

Պատրիարք հայրը մի հարազատ հայր է ամենքի համար: Ամբողջ միաբանութիւնը, սկսած պատրիարք հօրից մեծ յարգանքով են վերաբերվում զէպի թրիմեան Հայրիկը և միշտ սիրալաճաճ են պահում:

Հայրիկը, ինչպէս խոստացել էր, չուրով եկաւ և նրա ետևից ուխտաւորների մի խումբ բաղմունքով: Ուխտաւորների թիւը այս տարի նախընթաց տարիներից աւելի է: Շատերը Հայրիկի ահաւունք լսելով՝ գալիս են և որդերն ու փեշերը համբուրում: Ինքն մարդը հալ ու մաշ է լինում և հազիւ է կարողանում պատգամալիլ իր պաշտողներին: Այս տեսարաններին ներկայ լինելով, ես ակամայ այն համոզմանը եկայ, որ եթէ Հայրիկը, Աստուած մի արասցէ, օտարութեան մէջ մնալի, ուխտաւոր ժողովուրդը նրա գերեզմանի վրա հող չի թողնի: Ամեն մէկը մի բուռը տանելով, շարունակ կը քանդեն, ով գիդէ, գուցէ և հին ժամանակի պէս մաս մաս անեն նրա մարմինը և այդ մասունքները տարածեն ամեն տեղ...:

Երեսուցէմով Հայրիկի մօտ մնացի երկու շաբաթ, և նրա հրամանով պտտեցի ամեն կողմ, մի քանի տեղ էլ իր հետ քնայինք ես ու իր եղբոր որդի Թորէնը, որն ինձանից մի քանի օր առաջ էր եկել Հայրիկի մօտ: Երբ որ Հայրիկը մեր առաջն էր ընկնում և յառաջ շարժում իր հակադասական քայլերը, ես ու Թորէնը ծիծաղելով վազում էինք նրա ետևից երկնայնիքի նման: Այս հայր, ինչպէս լաւ է նկատել, պ. Արծրունին, թէ մանուկ ու թէ վիթխարի է: Քաջալանջ, բայնաթիկուր և հաստաբազուկ, իսկ հասակով մեր զօրապետ Ղազարեանին է յիշեցնում, միայն Հայրիկի կարգաւորած աւելի բարձր է և շատ թանկագին օրնակ, մի ճարտար արձանագործի համար: Մտաւորապէս Հայրիկը ոչ միայն զարգացած է,

անուան հասարակութեան առաջին անգամ լսեց, և որոնք կաթողիկոսական թեկնածու կարող են համարվել միայն այն պատճառով, որ եպիսկոպոս են, կամ առաջնորդ:

Եւ ճշմարիտ: Այդպէս էլ կը լինի և անունների վերջ չի լինի, եթէ ամեն մի հայ և ամեն մի լրագիր, որ իրան իրաւունք է համարում խառնվել կաթողիկոսական հարցի մէջ, փոխանակ ձայն տալու յօդուած այն անհասարակութեանց, որոնք ազգին յայտնի են իրանց գործերով և չնորոգ, չի գրու, կամ մի ամառութեամբ կը սկսեն հրապարակ գցել զանազան անուններ, միմիայն նրա համար, որ ասեն՝ «մենք էլ մեր թեկնածու ունենք», կամ նրա համար, որ խոհեմութեամբ լինի իրենց:

Սակայն միթէ հասարակութեան հետ կատակներ անելու ժամանակ է: Միթէ այդպէս է թեկադրում այն մարդկանց խիղճը, որոնք իրանց համարում են «եկեղեցու շահերի պաշտպաններ»:

Հայոց հայրապետական դահլ արժանաւոր դահլալ է սպասում. իսկ հայ ժողովուրդը՝ արժանաւոր կաթողիկոս: Կանգ առեք այս առժամաւոր դահլալի և կաթողիկոսի վրա:

Մի կեղծք և կողմ մի ձևանաք: Ամենքը էլ զիտեք թէ ով է նա և ուր է նա:

Խ. Մ.

ՊԱՏՏԱՄԱՍԻՈՂՆԵՐԻ ԳԱԼԸ

Վերջին օրերս թէ Վ. Պօլսում և թէ մեզ մօտ լուրեր են պտտում, որ իբր թէ թիւրքաց կառավարութիւնը մտադրութեան ունի թող չը տալ, որ թիւրքաց հայերի կողմից ընտրված և ընտրվելի պատգամաւորները էջմիածին գան:

Նախ՝ կատարելապէս հրաժարվում ենք հաւատալ այդ լուրերին: Եւ այդ այն պատճառով, որ մի վերին աստիճանի անտալտ, անհիմն և անհասկանալի քայլ կը լինէր թիւրքաց կառավարութեան կողմից ոչինչ անել պատգամաւորների ընտրութեամբ զէմ, թող տալ, որ ընտրվեն, և յետոյ՝ յանկարծ ասել թէ «չեմ ուղում, որ դուք գնաք էջմիածին»:

Այդ տեսակ մի վարմունք մի ամբողջ պետութեան համար:

Իսկ եթէ թիւրքալիկ կարող են տեղի ունենալ անհասկանալի քայլեր, այն ժամանակ մնում է, որ դրա զէմ բողբոջի, և բողբոջող պիտի լինի ինչն օրինաւոր իշխանութիւնը:

Այդ իշխանութիւնը այս զէպերում Աչքեանն է, այնինքն Վ. Պօլսի հայոց պատրիարքը: Այդ, դրա,

այլ և անընդհատ զարգանում է: Այն միայն ուսումնասիրէ է, այլ և չափից դուրս հարցաւոր: Ուղում է ամենայն բան խմանալ, ամեն մի նորագոյն վարդապետութիւն, նորագոյն ուսումնալ իր ուսուցչութիւնը գրաւում է և լսում է շատ սիրով: Իսկին՝ կարծես զարմանում է մի կողմից մարդկային հանճարի բեղմնաւորութեան վրա, միւս կողմից կարծես համեմատում է իր ազատ միտմտութեան հետ: Հաստատում է գիտութեան ուժին և նրա ապագայ փառաւոր յաղթանակին: Իսկ երբ որ ինքն է պատմում իր տեսածների մասին իւրօրացում, լսողը միայն սքանչանում է նրա դիտողութեան ուժի և արած սուր նկատողութիւնների վրա: Բարոյապէս՝ Հայրիկը յիշեցնում է Քրիստոսի ձկնորս Առաքեալներին: Ատելով առում է ամենայն պատեպատ, մանաժող, սեթեթե, և ինչպէս ինքն է ասում ճշմիւմ մեկնութեանից ընդ մեզ պատրիարքները, որ որքան շատ է կարողանալ այդպիսի բաներ, այնքան շատ է զգլել: Քրիստոսնական կրօնը, ասում է Հայրիկը, որ եկաւ մեզ աղատելու դարձուր դերութիւնից, այդ դարձաւ և նրա նշանաբանը: Այդ կրօնին բռնակալը դեր տուողները բռնակալներն են միայն...:

Բաժանվելուս քաղեն հասաւ: Տեսե՛ք քաղէ...

—Հիմա ինչ կը հրամայէք, ասացի, Հայրիկ. ես կուզեմ թողալ:

—Հիմա թող կը տամ, ասաց. բայց ինչ լուր պիտի տանես ինձանից, ի հարկէ, ինչ որ տեսար, այն կը պատմես: Բայց իմ սիրտը ես դեռ չը բացի քեզ, նրա մէջ շատ խոցեր կան: Ես հայրենիքիս կարօտով կը մարիմ և ծանր է ինձ մտածել, որ պիտի մոռնիմ օտար հողի վրա, ես կուզեմ վարադ մեռնիլ: Ինձ համար շատ նեղ վանդակ է Երուսաղէմը, ես կը փախչեմ դարձեալ մէկ անգամ պառնալ հայրենիքիս օդի մէջ:

և միայն դրա՝ պատրիարքի պարուն է օր առաջ բանակցել Վ. Պօլսի հետ, պարզել խնդիրը, խմանալ ինչուան է գործը, և ցոյց տալ, որ թիւրքաց կառավարութեան այդպիսի մի քայլ կամ մտադրութիւն հիւր չունի, և միանգամայն զէմ է այն օրէնքներին, որոնք որոշված և չնորոգված են կաթողիկոսի ընտրութեան համար:

Պատրիարքը, որքան էլ նա թող լինէր և որքան էլ ուղեւոր բարեկամ մնալ Վ. Պօլսի, այնու ամենայնիւ պարտաւոր է պաշտպանել պատգամաւորների ամենապարզ իրաւունքները:

ՆԱՄԱԿ ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԷՏԻՑ

Մարտի 22-ին

Մի վատ սովորութիւն էլ, որ հոյսով լինում ունի Նոր-Բայազետում, այն է, որ Վ. Պօլսի լուսաւորչի տօնի օրը, շաբաթ, այդ քաղաքի ա մ օ ղ ջ կ ա ն ա ն ց ս և ո ը պատարագից յետոյ է յաճախում եկեղեցի՝ Վ. Լուսաւորչի աջը համբուրելու համար: Ամբողջ կամանց սենս ասելով պէտք է հասկանալ, որ այստեղ սովորութիւն չը կայ և նոյն իսկ ամօթ է, որ օրիորդներն ու նորահարսները ամեն օր կամ երբ կամենան՝ եկեղեցի դնան, այլ նրանք տալէնը մի կամ երբու անգամ կարող են ժամ տուն մտնել, այն էլ այդպիսի մեծ տօներին:

Շաբաթ օրվայ ճաշի ժամատացութիւնը վերջնաւորուց անմիջապէս յետոյ՝ Վ. Աստուածածին ամենահեղինակ եկեղեցին սկսում են լցնել բազմաթիւ կանայք, նորահարսներ ու օրիորդներ: Նրանք Վ. Պօլսի լուսաւորչի աջը համբուրելու պատրուակով խոնավում են եկեղեցում և մինչև երեկոյ դուրս չեն դնում, այլ սկսում են տեսնել ուրիշներին հետ, զորոյցներ անել միմեանց հետ, աղջիկներին ու նորահարսների «սովի-մանակներին» շարքերը դնան, նրանց քանակութիւնը, զինքն խմանալ, համեմատութիւն անել մէկի և միւսի ունեցածը, միգեղէն բաժանել իրար մէջ, ն ո ը մօղայի համեղեղէններին ձեռքը նայել և այլն... Մինչդեռ ժամատուն մի անկիւնում այդպիսի բաներ են կատարվում, միւս անկիւնում տեսարանն այլ է. ծովացեալ կին-ամբողջ՝ առանձին խմբեր կազմելով լինում են իրար հետ խոսակցելու օրիորդներ ջոկել, նրանց երեսները «մուշտարի» աչքով նայել, ձեռքերի քնքշութիւնը և զէպի գծադրութիւնը դիտել, ծամբը և վայելուչ հասակը նկատել, գովել՝ մէկի վարմունքը, բարքը, վատարանը միւսի արարքը, վարարեւումը և այլն և այլն: Ժամատուն մի այլ կողմում տեսարանը

Ահա այս կը խոստովանիմ քեզ: Իսկ ինչ որ կը վերաբերի քո առաջարկութեանը, այդ մասին ինչ կասեմ ահա: Ինքս ես որ ես է բարձր աստիճանի հասնելու համար երբեք ոչ մի միջոց գործ դրած չեմ, բայց երբ աղքատ է ինձ հրաւիրել որ ես է պաշտօնի, ոչ մէկ անգամ մերժած չեմ: Ոմանք գրում են ինձ, որ ես հրաժարիմ երբ աղքատ լինձ կոչում անելու լինի, ոմանք կուզեն, որ այժմէն իսկ հրատարակեմ, թէ ես ընդունելու չեմ որ ես է կոչում և ծառայութիւն, որ ես ձեռք եմ առնում և այս տեսակ բաներ, մինչև անգամ կը սպառնան, թէ ի հակառակ զէպ կիմանան ինչպէս վարվել ինձ հետ: Ես չը գիտեմ ինչ է սրանց նպատակը, ինչ են ուղում ինձանից, ուշադրութիւն չեմ դարձնում: Ասում են նաև, որ իբր թէ իմ անուն պատրուակ է միայն, որով կուզեն ուրիշները շահիլ: Այս բանին ես հակառակ չեմ: Մէկ անուն ունիմ հրապարակ ընկած, թող քաջքէն այդ անունը, եթէ միայն այդ անունով մի որ ես է օգուտ կը բերեն հայրենիքին:

—Հայրիկ, ասացի, այդ վերջին կէտի մասին թող տուէք մի կարճ բացատրութիւն տամ: Ձեր անունը պատրուակ համարողները Սեղրակեանի յիշելով թշնամիներն են: Սեղրակեանը սրտակից բարեկամներ չառ ունի, որոնցից մէկն էլ ես եմ և կարող եմ ասել աւելի ծանօթ նրա դերազգաց արար ջնքնը թիւրքին: Նա ըստ ամենայնի ձեր սիրտն արժանի մի անձն է:

Այստեղ ես պատմեցի Հայրիկին Սեղրակեանի արած սուրբ ուխտը Հայրիկի համար, որ այստեղ հարկաւոր չեմ համարում յայտնել:

Սրանից յետոյ Հայրիկի աջը համբուրեցի և հեռացայ:

Ղ. Աղայեանց

բողոքով ինչ ուրիշ է, այդպես տիրում է արմուկ-
մէկը իր վերաբերմամբ լսած իր ցրտաբարձիկներին
նրան է իր հակառակորդի երեսով տալիս, երկ-
րորդի խառնամանակն է անում, երրորդի հասցէին
մի քանի անպատկառ անձանցներ ուղղում, չոր-
րորդի ծամերն է փետում և այլն... Մի խոսքով
այդ օրը Նոր-Բայազէտի գեղեցիկ սեռը իր կար-
ծիքն է յայտնում հեղեցիկներին: Այլ կերպ գուցէ
չէ կարող լինել, քանի որ նորն քաղաքի կա-
նանց սեռը մի այնպիսի փակված կեանք
ունի, որ եթէ մի աղքատ կամ նորահարս ցանկա-
նայ միւսին տեսնել իր կարծիքը նրան յայտնելու
համար, նա ոչ մի միջոց չունի իր նպատակին
հասնելու, այլ ամիսներով և նոյն իսկ տարիներ
ով սպասելով կամ պիտի աւելի ունենայ ուս-
տատեղիներում տեսնել իր ցանկացած անձի հետ,
կամ մի օր և է յայտնի տօնի օրը եկեղեցում...

Ասում են եղել է ժամանակ, որ նոյն այդ ե-
կեղեցու ժամանակները երեկոյեան պահուստ անել-
լով ժամատուր՝ մի մեծ սակառով միջերի կո-
րիկներ, կեղեցիկ և կոնֆետի փաթեթներ են
հաւաքել, և դա ուղիղ պէտք է համարել: Եւ
լինում են այնպիսի կանայք, որ ուսուցչուհի
աջը, որ այդ օրակն ըստման է սեղանի վրա,
չեն էլ համբուրում, այլ միմիայն խօսում են ու
բարձրանում...

Ձը նայելով, որ Նոր-Բայազէտի ժողովրդի մեծա-
մասնութիւնը հողագործութեամբ է պարսպում,
այնու ամենայնիւ նոյն այդ հողագործ դասը երկ-
րագործական այս և այն դրաժմունքը չէ կարողա-
նում իւրացնել: Անհրաժեշտ է մանաւանդ կանո-
նաւոր բանջարանոցապահութեան, բոստանչիւ-
թեան (պարտիկապահութեան) և այլ այսպիսի
երկրագործական դրաժմունքի բաժիններ մըտո-
նել այդ պարսպմունքում: Եւրեւ մի աշխատուող
դասակարգ, այդ քաղաքի հողագործները երկրա-
գործական այգիների երկրորդական և մի և նոյն
ժամանակ անհրաժեշտ պարսպմունքներից կարող
են ձրի ապէս ստանալ իրանց ըստման ըն-
տանիքի տարեկան միջերկրները: Գնանախնայոր
(կարտօֆէլ), կաղամբ, բոլոր, ճակնդեղը, դաղա-
ք, կանխիկ, սոխ, սխտոր և այլ այսպիսի
բանջար-միջերկրներ, որոնք կազմում են այդ աշխա-
տող դասակարգի կենսական միջերկրները, կարող
են լինել նրա աշխատանքի արդիւնաբերութիւնը:
(Գեռ չէր խօսում ուրիշ պտուղների մասին, ո-
րոնք դարձեալ կարող են բաւական արդիւնք տալ
մշակողին):

Բայց հակառակ այդ հանգամանքին, Նոր-Բայա-
զէտի երկրագործ դասը զուրկ է պարտիկապա-
հութեան դրաժմունքից և այդ պատճառով նոյն դա-
սակարգը իր ամբողջ տարիքը բանջար-միջերկ-
րները ստիպված է ձեռք բերել շրջակայ գեղեցիկ
թէ փողով դնելով և թէ իր արդիւնքի պտուղնե-
րը (ցորենն ու գարին) նրանց հետ փոխարինելով:
Դա վաղուց ի վեր սովորական բան է դառել
նրա համար:

Թէպէտ Նոր-Բայազէտում գոյութիւն ունեն մի
քանի բանջարանոցներ, բայց դրանք անուշով են
միայն բանջարանոցներ, որոնք ոչինչ բաւականու-
թիւն չեն տալիս ոչ տէրերին և ոչ էլ կողմնակի
ընտանիքներին, այլ դրանց արդիւնքն է լինում
այն, որ մի քանի ամիս, ամառ ժամանակ հաղիւ
«կանաչ» բանջար» է հասցնում մի յայտնի դա-
սակարգի սպասողներին և ոչ թէ ամբողջ ձմեռ-
վայ պաշար մատակարարում ամենբնի:

Հողագործը մի այնպիսի դասակարգ է, որ ան-
կարող է ընդմիջել կանխիկ ապահովութիւն ունե-
նալ, մանաւանդ երբ ցանքը անաղիւ է լինում և
այդ պատճառով անհրաժեշտ է, որ հողագործնե-
րը ընդհանրացնեն իրանց պարսպմունքի հետ
երկրագործական-գեղարտեստական մի քանի
ճիւղեր ևս (որոնք են պարտիկապահութիւն, մե-
ղուսպահութիւն, բանջարանոցապահութիւն և
այլն): Երկրի բնական հարուստ արդաստաւոր-
ութիւնը և կլիման այնքան նպաստաւոր են, որ
վերն յիշված պարսպմունքները կարող են չա-
փաւորապէս վարձատրել իւրաքանչիւրին:

Շատեր ու ծագեցողներ անկէ կամ պահել, որ
տեղ ունի երկրագործական պարսպմունքների
թիւնը, նոյնպէս բացակայ է Նոր-Բայազէտում, չը
նայած որ քաղաքի մօտ գտնվում է մի ընդար-
ձակ տարածութեամբ մարգագետին, որտեղից հո-
սում են այլ և այլ գետեր ու գետակներ: Թէ է
Նոր-Բայազէտում կան պապերից մնացած թուով
մի քանի հատ հաստաբուռն ծառեր, բայց այդպի-
սիները ոչինչ եկամուտ չեն տալիս տէրերին:

ՆԱՄԱԿ ԳՕՐՈՒՅ

Մարտի 20-ին

Վաղուց է մենք հայերէն ներկայացուցներ չենք
ունենցել, այժմ, ինչպէս լսում ենք հաստատ աղ-
բիւրներէր, տեղիս հայ ուսուցիչները պատրաստ-
վում են Չատկից յետոյ փորձի համար ուսումնա-
րանի դասընթացում մի ներկայացում տալու: Յանկա-
րով պարոններին աջողութիւն այդ գովելի գոր-
ծում, չենք կարող չը ցանկ, որ թէ դասընթաց
և թէ ընծի շատ անպարմար են ներկայացումն հա-
մար: Հետաքրքիր է իմանալ ինչ են աչքի առաջ
ունենցել ուսումնարանի հողաբարձութեանը այդ բե-
մը չինելիս, որը հաղիւ թէ 4 քառակուսի արշին
տարածութիւն ունի: Մեր կարծիքով աւելի լա-
կանէին այդ պարոնները, եթէ այդ բեմի վրա
ծախսած փողով ուսումնարանի գրադարանը հա-
րստացնէին, որ շատ թշուառ գրութեան մէջ է
գտնվում, այդպէս հաղիւ մի քանի գրքեր կան ըն-
թերցանութեան համար, մնացածները սաղմոս-
ներ, շարականներ են: Երեք տարի սրանից առաջ
հողաբարձութիւնը վճեց տարեկան 25 ռուբլի
յատկացնել ուսումնարանի գրադարանին, բայց,
ինչպէս լսում ենք, ուսումնարանը բաղդ է ունե-
ցել միայն առաջին տարին գրքեր ստանալու, իսկ
հետեւեալ երկու տարեկան ընթացքում այդ ինքն
ըստ ինքնան կարևոր հարցը մոռացութեան է
տուած: Հրաւիրում ենք յայդու հողաբարձութեան
ուշադրութիւնը այս վերջին կէտի վրա:

Գ. Մ.

ՆԱՄԱԿ ՇՈՒՇՈՒՅ

Մարտի 24-ին

Մեծ պան ահա անցնում է, բայց մինչև այժմ
միայն մի անգամ է քաղաք եղել մեր եկեղեցիներ-
ում: Ինչու չեն կամենում քաղաք խօսել,—չը գի-
տենք:

Մրանից շատ տարիներ առաջ Խանդավազեանց
աղագնաւում շուշեցի հայր և որդի 30 հազար
ռուբլի են կտակում, որ այդ գումարը կտակա-
կատարները դործ դնեն բարեգործական նպատա-
կով: Այդ գումարը իր տեղումնելով հասել է մօտ
43 հազարի: Վերջապէս կտակատարները այժմ
այդ գումարը դործ են դնում այսպէս. քան հաղա-
բը նուիրում են Ղարաբաղի թեմական դպրանոցին,
իսկ մնացածը տեղիս հայոց օրիորդաց դպրոցին:
Վերջինս իր ստացած գումարով այս դպրոցից
սկսելու է դպրոցի համար չէր կատարանել
դպրոցապատկան գետնի վրա, որը ու Արիստակէս
Եպիսկոպոս Սեդրակեան իր այստեղ յաջորդ և
զած ժամանակ, իր հաշուով պատել է պարս-
պով: Այդ գետնը գտնվում է թեմական դպ-
րանոցի մօտ: Մինչև այժմ օրիորդաց դպրոցը
սեփական շինութիւն չունէր:

Եղանակը այստեղ փոփոխական է: Չմեռը դեռ
չէ անցել, սակայն այս տարի ձմեռը բաւական
մեղմ է անցնում:

«Մշակ» լրագրի անցեալ համարներից մէկում
Մօսկվայից տիկ. Վ. Բանանեան յայտնել էր, թէ
ինքը մտադիր է հրատարակել պ. Գամառ-Փաթի-
պայի բոլոր գրութեանը—թէ արձակ և թէ չա-
փաբերական—միասին: Մենք խորհուրդ կը տա-
յինք յայդպի տիկնոջը, որ նա, փոխանակ բոլոր
գրութեանը միասին հրատարակելու, տպագրէր
բոլոր բանաստեղծութիւնները և բոլոր արձակ
գրութեանը առանձին-առանձին: Այդպիսով կա-
րելի կը լինի քիչ գին նշանակել ամեն մէկին,
իսկ եթէ բոլոր գրութեանը միասին հրատա-
րակվեն, այն ժամանակ, ի հարկէ, պէտք է մեծ
գին նշանակել: Ուրիշ բան է, եթէ մեր մէջ ըն-
թերցանութիւնը տարածված լինել այնքան, որ-
քան ուսանելի մէջ, այն ժամանակ կարելի էր
տպագրել «полное собрание сочинений»: Բայց
որովհետեւ մեր մէջ ընթերցանութիւնը քիչ է տա-
րածված, գիրք գնելը պահանջ չէ դարձել մեզ
համար, ուստի պէտք է աշխատել, որ գրքերի
գնքը մատչելի լինի ժողովրդին, մանաւանդ
այնպիսի հեղինակների գրութեանը, ինչպիսի
են Փաթիկին, Գամառ-Փաթիպան և այլն:

«Արձագանքը» և իր ընկեր անանուն թերթը
սկսել են ըզրվել, դուռը, թէ ինչու «Արարատ»
ճակատից վերցրել են առաջվայ պատկերը և նրա
տեղը դրել են մի ուրիշը: Չարմանալի չէ. բայց
ոչ, դրանք ամեն մի աննշան բանից խորհում են,
կամ իրանց այդպէս են ձեռնարկում... Ինչ տար-
բնակ բան է, որ առաջվայ անձոնի փորագրած
պատկերը վերցրել են և դրա փոխարէն դրել մի
բաւական գեղեցիկ պատկեր: Ասում են, թէ

Ս. Էջմիածնի պատկերը վերցրել են և դրել ձե-
մարանի պատկերը, որ այդ անարգանք (?) է
դէպի մեր ս. եկեղեցին և այլ այս տեսակ առա-
ներ... Միթէ չէք տեսնում, որ այդ պատկերում կայ
համ Ս. Էջմիածնի, համ էլ ձեմարանը. պատկերը
փոխվել է ա ժ մ ա: Հաւատացէք, ընթերցող, որ
եթէ «Արարատ» այժմեան պատկերը դրվէր ա-
ռաջ, վերոյիշեալ մարդիկ ոչինչ չէին խօսի...

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 24 մարտի

Կովկասի հայոց Բարեգործական ընկերութեան
խորհուրդը, ներկայ տարվայ համար հաստատված
նախահաշուի համաձայն, ընկերութեան թոշակով
որ է տարեկան 600 ռուբլի, ուղարկելու է ար-
տասանան՝ աստուածաբանական, պատմական և
լեզուաբանական ուսումնարանի մէջ ու մէկի հա-
մալարանական ընթացքը կատարելու համար Ս.
Էջմիածնի ձեմարանաւարաններից մէկին, և որտեղ
է այդ նպատակով արտասանման գնալ ցանկա-
ցողներից խնդրագրեր ընդունել մինչև առաջիկայ
ապրիլ ամսի 20-ը: Յանկացողը իր խնդրագրի
հետ առաջարկելու է խորհրդին ձեմարանի ու-
սումնաւարտութեան վկայագիրը և էլ նախապէս
կարտուղիւն մասին վկայող թղթեր:

Խորհուրդը կարգադրած լինելով վերոգրեալը
յայտարարել ի գիտութիւն ընդհանրութեան, ներ-
կայիս պատիւ ունի խնդրագրեր խնդրել ձեռ-
նից, խմբագիր տէր, չնոր անել գետեղելու սղոյն
«Մշակ» մերձաւոր համարներից մէկում: Սոյն
յայտարարութիւնը իրանց լրագրիներում տպելու
չնորք խոստանալով խնդրում են նաև միւս հայ
թերթերի մեծապատիւ խմբագիրներին:

Նախագահ խորհրդի Ա. Անանեան, քարտուղար
Ա. Եղեկեան.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Պետերբուրգ, մարտի 20-ին

Խնդրեմ ընդունեցէ իմ և Պետերբուրգի երկու
սեռի հայ երիտասարդութեան ներկայացուցիչների
չառերի չորակապութիւնը ընտրողական գործում
ձեռ բռնած դիրքի համար: Խմբագր, որ ազնիւ գոր-
ծիչի հետ են միշտ բոլոր թարմ, ազնիւ ոյժերը:
Եթէ դուք յաղթեք,—ձեռ ուղարկութիւնը մերն է,
եթէ յաղթվեք,—մենք դարձեալ ուղարկ ենք, ո-
րովհետեւ ձեր հակառակորդների յաղթութիւնը
նրանց համար բարոյական մահ է լինելու: Դա
մեր խորին համոզմունքն է:

Ապագան ձեզ և ձեր ուղղութեանն է պատկա-
նում: Խրաւուրդ ունեք, մի՛թէ, եթէ նոյն իսկ յաղթ-
վեք, մաղի չափ անգամ կորցնել ձեր հաւատը:
Երիտասարդութիւնը անբաժան կը լինի ձեզանից:

Պետրոս Զաքարեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունվարի 6-ի աղետից մնացածներն օգտին
ստացանք Վ.Լ.ՆԱՍԻՑ երկու պարոններից՝ 2 հատ
կուպոն երկրորդ բարեգործական վիճակաւարու-
թեան:

Յունվարի 6-ի աղետից մնացածներն օգտին
ստացանք ԲԱՆԱՆՆԻՑ, Ա. Վաչեանցի ձեռքով
նախթային «Մասին» ընկերութեան նախահա-
շում ծառայողների իրանց մէջ հանգանակած 27
ռուբլի: Նախկին 110 ռ. 8 կ. գումարի հետ ու-
նենք այժմ 137 ռուբլի 8 կօպէկ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ մեզ գրում են. «Ձեր լրագրի
նախընթաց համարներից միւսում հաղորդած լուրը
տիկին Պատկանեանի (քահանայ Պատկանեանի
այրի) մասին հիմնովին սխալ է: Տիկնոջ տեղիս
եկեղեցական խորհրդարանից ստանում է թոշակ
ամսական 30 ռուբլի: Մինչև այս տարի նա բնակ-
վում էր իր զաւակները ամուսնու գերեզմանին մօտ
լինել խնդրեց տեղիս ծխական խորհրդարանից
թոյլտուութիւն ընկալելու հանգստաբանում գտն-
վող տան մէջ: Այդ թոյլտուութիւնը նա անմիջա-
պէս ստացաւ: Եւ չը նայելով իր փեսայի և միւս
զաւակների յորդորանքներին, տիկինը տեղափոխ-
վեց այդ տունը, ուր և տաքացաւ ամենալաւ սե-
նակներ: Տունը թէ է հին և փայտեայ է, բայց մտա-
կանքին կայ վերանորոգելու այդ չիտութիւնը:
Այդպիսով Պետերբուրգի եկեղեցական խորհրդա-
րանից պիտի հետացվի անիրաւացի մեղադրանքը»:

Վրաց «Խիբրա» լրագրում կարգում ենք, որ
Ախալքալաք գեղալից՝ Միխէյլ Ումիկով, որը Գօրի
քաղաքում վաճառականութեամբ է պարսպում,
արձակել է իր կնոջը՝ մօտ երկու տարի առաջ
Ումիկով գանգատվում է Գօրի քաղաքի հայ քա-
հանանից այն պատճառով, որ այս վերջինից
մերժում են նրան հաղորդութիւն տալու և պա-
հանջում են անպատճառ դարձեալ ընդունել իր
արձակած կնոջը: Վերոյիշեալ պարոնը հարցնում
է շատ իրաւացի կերպով, թէ ինչ իրաւունքով և
կամ որ օրէնքի հիման վրա մերժում են նրա
կրօնական զգացմունքներին բաւարարութիւն տալը
և չեն ստիպում արեւոյդ այս կերպով դի-
մել նրան մի այլ դատականութեան, որ բողոքովին
հակառակ է իր ցանկութեանը:

«Մշակ» անցեալ 35-րդ համարում հայոց
թատրոնական գործի մասին տպված լուրի մէջ
մի տպագրական սխալ է մտել: Թիֆլիսի հայոց
թատրոնական մասնաժողովի Կ. Պօլսի գործակա-
ւի աղգանտան գլխատուր սխալմամբ տպված է
եղել՝ Թ—հանց, այն ինչ պէտք է լինէր՝ Տ—հանց:

Թէհրանից ստացած մի մանաւոր նամակից
քաղում ենք հետեւեալ տողերը. «Այստեղ ևս ընդ-
հանուր տրամադրութիւնը խրմեանի և Սեդրա-
կեանի համար է: Պարսկա-հնդկական աշխարհա-
կան պատգամաւորի ընտրութիւնը դեռ առկա
է մնացած: Առաջտուր Եւայի եպիսկոպոսը ընտ-
րել է տուել իր ուղած մարդուն, առանց որ ժո-
ղովրդի մեծամասնութիւնը տեղեկութիւն ունենայ:
Ընտրութեանը մասնակից է աղագնաւութեան
մի մասը միայն. 20,000 տուն հայերից մասնակ-
ցել են միայն 400 տուն: Այդ ընտրութեանը դէմ
բողոք է ուղարկել ժողովուրդը սրբազան տեղա-
կալի անունով, խնդրելով բեկանել այդ ընտրու-
թիւնը և նոր օրինաւոր ընտրութիւն նշանակել:
Տեսնե՛ք ինչ հետեւեալ կունենայ մեր արդար բո-
ղոքը»:

Յօդուտ յունվարի 6-ի աղետից մնացածներն
մեր ստացած փողերի հետ միասին յանձնեցինք
ԹԻՖԼԻՍ քաղաքապետին և Ախալքալաքի բնակիչ
պ. Յակոբ Մարգարեանցից ստացած երկրորդ
բարեգործական վիճակաւարանի երկու կուպոն-
ները: Մենք այդ տեսակ կուպոններ չենք պահում
խմբագրութեան մէջ, այլ յանձնում ենք դրանք
հետ միասին պ. քաղաքապետին, որն իր կողմից
հասցնում է քաղաքային վարչութեան կից հա-
ստատված մնացածներին օգտող յանձնաժողովին:

Յունվարի 6-ի աղետից մնացածներն օգտին
հայտնի քաղաքից մի ոմն ուղարկել է մեզ 2
ռուբլի: Նախկին 137 ռ. 8 կօպ. գումարի հետ
ունենք այժմ 139 ռուբլի 8 կօպէկ:

Այրված սրտով խօսելով Բարեգործական ըն-
կերութեան վերջին ընդհանուր ժողովի մասին,
«Արձագանք» լրագիրը ի միջի այլոց գրում
է. «Մի ընդհանուր ժողովում, ուր գաղտնի
տուած քուէարկութեան թերթերի վրա այնպիսի
անվայել բաներ են գրված, որ նախագահը թոյլ-
տուութիւն է խնդրում չը կարգաւոր» ամենայն ինչ
կարելի է վճռել...»: Շատ ճիշդ է ասում «Արձա-
գանքը»: Անհրաժեշտ յանցանք է քուէարկութեան
ժամանակ անվայել բաներ գրել թերթերի վրա,
և այն մարդիկ, որոնք կարգաւոր բաներ են դը-
րում, նրանց ուղղակի կարելի է անուանել աւա-
մօթ, և դուրս վտարել ամեն մի օրինաւոր հա-
սարակութիւնից: Արդ, ովքեր են գրել այդ ան-
վայել բաները: Թերթիկները վրա գրած անվայել
բաները՝ ուղղակի քարտուղարի և նրա ուժերի
հարցի դէմ էին: Այժմ հարցնող լինի, ովքեր են
գրել այդ անվայել բաները՝ արդե՞ք նրանք, ո-
րոնք հակառակ էին քարտուղարին թէ նրանք, ո-
րոնք նրա ուժերը աւելացնելու կողմն էին: Ի
հարկէ, հակառակորդները, կը պատասխանէ երե-
խան անգամ:

Ստացանք Մօսկվայից, Լադաբեան ձեմարանի
արեւելեան լեզուների ուսուցիչ պ. Խ. Յովհաննի-
սեանից նրա աշխատութեամբ կազմած և լոյս
ընծայած Եղիշիլ «Վարդանանց պատմութիւնը»,
որին նա կցել է հետաքրքրական ծանօթութիւն-
ների ու հայ-ուսերէն բառգիրք: Գիրքը տպագր-
ված է ինամբով, և արժէ 1 ռ. 50 կօպէկ: Գնել
ցանկացողները պէտք է դիմեն աշխատախորհրդին
Մօսկվա, Լադաբեան ձեմարան:

Թիֆլիսի հասարակութեան բոլոր շրջաններում,
որոնք փողը ի շատէ հետաքրքրվում են հայոց թատ-
րոնի գործով, անխտիր ամենքն էլ զայրովթով

են խօսում այն բանի դեմ, որ մի քանի անձինք, մոռանալով իրանց դերը և իրաւունքները սահմանը, թող են տալիս իրանց ն ու ի ր ա տ ւ ո լ թ ե ա ն համար տա կ ս ա ն նշանակել, և յայտարարել, թէ հայոց թատրոնին փող նուիրողը 10 բուլլի պէտք է տայ անպատճառ: Այդ անիրաւացի դիտաւորութեան դէմ կիրակի օրվայ ժողովում արդարացի բողոք յայտնվել, և պէտք է ենթադրել, որ Ակումբի ղեկավարները, որոնք պարտաւոր են աւելի մօտիկից հոգալ թատրոնի մասին, այդ տեսակ անհասկանալի որոշումների առաջը կանգնեն, և այդպիսով նաւր կը տան հասարակութեանը, ընդհանրութեանը ձեռք մեկնելու թատրոնին և օգնելու գործին:

Կիրակի, մարտի 29-ին, թիֆլիսի վարժուհիներ ընկերութիւնը նիստ է գումարելու գիւղատնտեսական ընկերութեան դահլիճում, որը ամբողջապէս նուիրված կը լինի յայտնի մանկավարժ Եան Ամաս Կոմենսկու յիշատակին, նրա ծննդեան 300-ամեակի յիշատակի առիթով:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Բերլինից հեռագրում են, որ մինիստր-հալազան Կոմս Էյլենբուրգ յայտարարել է պրուսական պատգամաւորների ժողովում, թէ կառավարութիւնը հրամարվում է դպրոցական օրինագծից: — Կ. Պոլսի լրագիրների խօսքերով, Ռուսաստանից դադրող և Պալեստինայում բնակութիւն հաստատող հրէաների թիւը օրից օր արագութեամբ աճում է, չարաթիւ 200-ից մինչև 300 ընտանիքներ են գնում: Պալեստինայում գաղթած ռուսական հրէաների ընդհանուր թիւը, լրագիրների խօսքերով, հասնում է 130,000-ին: — Պարսիկից հեռագրում են, որ վախճանած անարխիստները պայթիչ նիւթերը Սենա գետին են գցում: — Խուալական կառավարութիւնը կարգադրել է

խուալական սահմանները պաշտպանել Ֆրանսիայից արտոլված անարխիստներին:

— Սպանիական կորսեաներին մի օրինագիծ է առաջարկված պատժական միջոցների մասին անարխիստների դէմ:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԱՐԻՋ, 26 մարտի: Դանօ մէյքլինը, իրանց հետ տանելով շատ գերկներ և հօտեր, Պորտոնօլի շրջակայաններից քաշվում են դէպի հիւսիս: Ֆրանսիացի կապիտան Մէնար հինգ տեղացի հրացանածիրների հետ սպանվել: Ահուէլ գիւղը ուղակով լիս: — Անժերից հաղորդում են որ այնտեղի պօլիցիական վարչութեան մէջ տեղի ունեցաւ դիմաւորի պայթիւն: Դիմաւորի գործիքը դրված էր տան դռնից՝ պատուհանի տակը, հարկան տների պատուհանները կոտորուղեցան: մի պօլիցիականի երեսը վիրաւորված է: Ձերբակալութիւններ պիտի լինեն:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 26 մարտի: Օլտեման վառօդի գործարանում պայթիւն տեղի ունեցաւ պիլոթի սիլինը ցամաքացնելու համար եղած շինութեան մէջ. պայթած պիլոթիին քանակութիւնը հասնում է 400 պուլի: Գործատուներ ունի և մի ուրիշ շինութիւն, ցամաքացնելու համար: Յամաքատան մէջ գտնվում էին 7 վարպետներ, 2 մէքենապետներ, բանաւորներ, որոնք բոլորն էլ կտոր կտոր են եղած: Ծանր վիրաւորվածները 5 են, բժշկական օգնութեան դիմացին 22 մարդիկ: Օղբ թուած ցամաքատուներ վառօդի գործատուից մի քիչ հեռու էր գտնվում, այդ պատճառով էլ համատարաբար քիչ վնասվել: Ամենից շատ վնասվեցան ցամաքատուներ տեղի մօտ գտնվող շինութիւնները. հէնց այնտեղ էլ վիրաւորվեցան բանաւորները:

Խմբագիր-հրատարակող՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

Տիկին Համասիւր Բինասեան, հելեմաք, Մենտոր, Արտաշէս Ռոստոմեանցիները արտի ցաւով յայտնելով առաջինը իր ամուսնու, երկրորդը և երրորդը՝ հօր, չորրորդը՝ հօրեղոր ՄԿՐՏԻԶ ՄԿՐՏԵԱՆ ՌՈՍՏՈՄԵԱՆՅԻ մահը, խնդրում են իրանց ազգականներին և ծանօթներին շնորհ բերել յուշարկաւորութեան, որը տեղի կունենայ վաղը, կիրակի օր, մարտի 29-ին, Բաղրաշէնի փողոցում գտնվող Արարատեանի տնից, № 21, դէպի Գամպեանց եկեղեցին: 1—1

ԱՌԱՋԻՆ ԶԻԹԱՀԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ Յ. ԹԱՅԻՐՈՎԻ ԵՒ Կ. ԱԼԻՍՆՈՎԻ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Մեծ պատի համար գործարանում կայ մեծ քանակութեամբ ծախելու համար հետեւեալ տեսակների **ԶԻԹ**. 1) ԿԵՐԱԿՐԻ՝ քունջութի, կանեփի, կտաւաթի. 2) ԱՅՐԵԼՈՒ, 3) ԵՓԱՍ՝ ներկելու համար, այլ և կովեր և եղներ կերակրելու համար: Գունջութի ձէթը մաս մաս ծախվում է՝ մէկ և երկու ֆունտանոց ամաններում հետեւեալ խնութեաներում. 1) Դեղատան ապրանքների կովկասեան ընկերութեան վաճառատնը. 2) Ջօվանիի խանութում, 3) Գօլօվինսկի պրօպէկտ, տուն Գօլօվինսկու և Վօրոնցովի արձանի մօտ. 3) Ալիխանովի խանութում, Գօլօվինսկի պրօպէկտ, տուն Գօլօվինսկու. 4) Միլիտանովի խանութում, Պուշկինայ փողոց. 5) Բեթանովի խանութում, Միլիտանովի փողոց. 6) Բազարովի խանութում, Նիկոլաեվսկայ փողոց, սեփական տուն. 7) Վարվարովի խանութում, Գօլօվինսկի պրօպէկտ տուն Օրբելիանի. 8) Սարաջի խանութում, Գօլօվինսկի պրօպէկտ, տուն Բաբանասովի:

Բոլոր տեսակ ձէթերի մաս մաս վաճառումը սեփական վաճառատներում. 1) Սօլ-դատսկի բազար, տուն Բուդրանովի, մասվաճառների մօտ. 2) Թուրքաց Մայ-դան, քաղաքային բուտկայում. 3) Օլգինսկայ փողոց, տուն Մեբուրեւթովի, քաղաքային պահեստի կողքին և 4) Հաւաբարի հրապարակ, քաղաքային բուտկա № 1:

Պահեստը և գրասենեակը գտնված են Երեւանեան շօսելի վրա, սեփական տանը: (№ 18) 13—14 (հ. շ.)

НѢМЕЦКАЯ ГОСТИНИЦА

HOTEL NIEMIECKI, «ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՒՐԱՆՈՅ» գտնվում է **ՎԱՐՇԱՎԱՅՈՒՄ**, քաղաքի կենտրոնում, նորից վերաշինված, ունի 90 կահաւորված նստիչներ, որոնց սարք ու կարգը ամենայաւ արտասահմանեան հիւրանոցների սենեակներին է նման: Նստիչների գինը 50 կօպէկից մինչև 3 բուլլի օրական, անկողնով և ծառայով: Հիւրանոցում կայ ընթերցարան-գրադարան, որտեղ ստացվում են հայերէն «Մշակ» և «Նոր-Գար» լրագիրները, հիւրերի համար անվարձ: Կայ բնասօրան, տեղեֆոն, քաղցրեղէնների խանութ, բաղնիքներ:

Հիւրանոցի կառքերը գտնվում են բոլոր երկաթուղային կայարաններում: (№ 21) 9—130 (շ.)

ԿԱՇՈՒ ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ Ա. ԶԱՐԳԱՐԵԱՆՑ, Փ. ՎԱՐԴԱԶԱՐԵԱՆՑ ԵՒ ԸՆԿ.

պատրաստում է
ՊՈԼՈՒՎԱԼ, ՍՏԵԼԿԱ, ՊԱՂՕՇ
ը ն տ ի Ր ա ե ս ա կ ն ե Ր ի:
Պայմանների մասին դիմել գործարանը ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ ՇՕՍԷԻ վրա, գաստավի մօտ: № 32. 4—10 (հ. շ.)

Ա Տ Ա Մ Ն Ա Բ Ո Յ Ժ Հ. Յ. ՕՐԲԵԼԻ
Սօլշակայա փողոց, սեփական տանը № 15—16
ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ
Առաւօտեան 8 ժամից մինչև 10 ժ. և երեկոյեան 4 ժամից մինչև 6 ժ. Կիրակի և տօն օրերին առաւօտեան 8 ժամից մինչև 2 ժամ կէսօրից յետոյ: (№ 145) 32—150

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԳԵԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ MESSAGERIES MARITIMES (ՄԵՍԱՃՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)
Կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ԼՕՆԴՕՆԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ Ուրբաթ, 3/15 ապրիլի դուրս կը գնայ ԲԱԹՈՒՄԻՑ TIGRE (ՏԻԳՐ) նաւը, նաւապետ REMES (ՐԵՄԷՍ) գեպի Կ. Պօլս, Մարսէլ, Հալլը, Լօնդօն, մտնելով և միջանկեալ նաւահանգիստները:
Ազգեսները՝ ԲԱԹՈՒՄԻՄ՝ ՄԱԼԱՎԱԶԻ, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆՑ, Իսկ ԲԱԳՈՒԻ մէջ՝ ԳՕԼԴԼՈՒՍՏ:
(№ 23) 1—2

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ Վ. ԳՐԻՎՆԱԿԻ դեղագործական մագաղխում
ՍՍԱՅՎԱԾ ԵՆ քիմիական ՆԵՐԿԵՐ Զապիի ձուերը ներկելու համար, ՄԵՍԱԼԱ-ԿԱՆ կապիւլներում, նոյնպէս և ուրիշ տեսակ ամենամանրէա ՆԵՐԿԵՐ, որոնք ներկում են հաւասար և գեղեցիկ զոյներով, առանց ձեռքերը կեղտոտելու: Տրվում են հրահանգներ: Կան մագաղխում Զապիի ՆՄՈՐԵՎԷՆՆԵՐԻ համար ՎԱՐԴԻ և ԼԻՄՕՆԻ իւղեր, ՎԱՆԻԼ, ՇԱՖՐԱՆ, ԿԱՐԻԱՄՕՆ (դարիչին) և այլ անհրաժեշտ նիւթեր:
Մագաղխում ծախվում է սեփական լաբորատորիայում պատրաստած ԳՐԵԿՕԼՕՆ: (№ 34.) 3—10

Է Վ Է Լ Ի Ն Ա
ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ ՎԷԿ (հոգեբանական էսուդ).
Գինը 50 կօպէկ (պատի ծախսով)
Ծախվում է «Մշակ» խմբագրատանը, Կենտրոնական և Խիզկէլի գրավաճառատնոցներում և Միլայէլեան կամուրջի վրա գտնվող Յօվհաննէսովի գրավաճառատնոցում. (№ 126) 10—20

Մեծ շերամապահական հաստատութիւններ ՄՕԼՏԻՖԱՍՏ ասված տեղում, ԿՕՐՍԻՊԱ կղզում Ֆրանսիայում)

ԱԼՕԻԶԻ ԵՒ ԸՆԿ.
խոնարհաբար խնդրում է շերամի սերմի յարգելի աւանդներին դիմել ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԻՒԿԱՆՏԵՍՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆԸ, կամ Թիֆլիսի շերամապահական կայարանը:
Մեծ քանակութեամբ աւանդները թող բարեհաճեն դիմել Կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութեան անդամ պ. Վ. Ա. ՍՈՒԼԻՍՏՕՎԻՆ, Թիֆլիսում, Կուկիա, Նիկոլաեվսկայ փողոց, տուն № 39:
Պ. Ալօիզիի սերմերը ծախվում են 1, 3, 5 և 10 զօլոտնիկ կշռող արկղներում, հաշվով իւրաքանչիւր զօլոտնիկը 60 կօպէկով: Սերմի լաւութեան երաշխաւորութիւն կարող է լինել այն, որ ինքն պ. Ալօիզի վարձատրված է պատաւոր դիպումով և ցելլուէր սերմի պաշտօնական հայթայթող է Թուրքեստան երկրում:
13—17 (շ.) (№ 140) 8. ԱԼՕԻԶԻ

Вышла изъ печати, въ Москвѣ, новая пьеса (газотъ) подъ названіемъ „Terpsichore“, СՕՇ. В. А. ПЭЛЛИНО. (Օր. 20) ПѢНА 60 коп.
Двѣ трети сбора отъ продажи пьесы поступитъ въ пользу семействъ пострадавшихъ отъ катастрофы 6-го января.
Продается въ муз. магазинѣ Четверухина (Головинск. просп.) и другихъ магазинахъ. № 34. 2—3

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ
Համաձայն 22 անցեալ փետրվարի իր վճռի, կանչում է հաճախատնից գաղթած՝ 1) Մկրտիչ Վարդանովին, 2) Խաչատուր Սիմօնովին, 3) Մեղրոն Յօվհաննէսովին, 4) Մարգար Ստեփանովին, 5) Աբրահամ Գալաբովին, և 6) Կարապետ Մկրտիչովին, որոնք ընդունված են քաղաքային հասարակութեան մէջ, Բերդի հարաւային կողմում տների շինութեան տեղեր բաժանելու համար, նախագրւււաջներով նրանց, որ յայտարարած օրից մինչև ՎԵՑ ԱՄԻՍ չեկողները կարող են զրկվել տների շինութեան տեղ տառապաւոց: (№ 32) 3—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԻԳԱԿԱՆ ՊՐՕՖԵՍԻՈՆԱԼ ԱՐՀԵՍԱՆՈՑԻ ԱՐՀԵՍԱՍԳԻՏԱԿԱՆ ԵՐԵՎՈՑԵԱՆ ԴԱՍԵՐ.
1) Հանդերձների և սպիտակեղէնի ձեւի դասեր Գլոգլինսկու մեթօդով և Շէդգերի Ֆրանսիական մեթօդով:
2) Կարի դասեր մօդային ժուրնալներով:
3) Հարթակարի և զանազան ձեւագործերի դասեր:
4) Գասեր տարրական և ծխական դպրոցների ուսուցչուհիներ պատրաստելու համար:
Վճարը ամսական 2 բուլլի, երկու անգամ շաբաթը 5-ից մինչև 7 ժամը երեկոյեան:
Տարրական և ծխական դպրոցների ուսուցչուհիները կարող են այցելել դասերը ճրի: (№ 23) 14—40